

Handlekraft hos noen, handlingslammelse hos andre

Ingen kommer til å bli anklaget for at de gjorde for mye for dem som strevde psykisk under koronakrisen. Flere av oss gjør ikke nok.

KORONAHVERDAG

Hvordan opplever du psykologhverdagen etter at koronaepidemien snudde livet på hodet? Hva forbauser deg? Hva setter deg og pasientene dine på prøve? Skriv personlig, konsist og kort, og send teksten til: per@psykologtidsskriftet.no.

Heidi Svendsen Tessand. Foto: Per Halvorsen.

22. juli-kommisjonens rapport er fortellingen om ressursene som ikke fant hverandre. Rapporten beskriver blant annet dårlig koordinering og mangel på utnyttelse av teknologi. Kommisjonen konkluderer med at lærdommene handler mer om ledelse, samhandling, kultur og holdninger – enn mangel på ressurser. Kommisjonen understreker også at enkeltpersoner kan utgjøre en stor forskjell (NOU 2012:14, s.16). Jeg synes ikke vi har lært nok av forrige krise.

Kulturen på tjenestestedene er svært ulik

Ulike kulturer

Så langt er jeg overrasket over at dugnadsånden og evnen til omstilling varierer så mye at man skulle tro Norge var flere land i ett. Kulturen på tjenestestedene er svært ulik, fra «Vi skal gjøre alt vi kan for å hjelpe dem som sliter», til: «Her må vi sette ting på vent og sjekke hva som er lov». Noen utvider åpningstider og digitaliserer hele bedriften over natta. Andre – som for eksempel familievernkantorene – stengte kontorene i mer enn to uker.

Jeg jobber i Stillasbyggerne, en seksjon på avdeling BUP på AHUS. Vi bistår barneverntjenester med å lage skreddersydde helse- og omsorgstilbud til barn og unge på barneverninstitusjoner og i fosterhjem. Vårt mål er å fange opp og følge opp barn og ungdom i målgruppa, bidra til høyere livskvalitet og godt samarbeid.

Kriseledelse handler om å tydeliggjøre hva målene er, så retningen opprettholdes. Som leder må jeg vite hvilke ressurser vi har i teamet, og bry meg om hvordan vi takler krisen. Alle roller er like viktige, og vi er gjensidig avhengig av hverandre. Kriser krever også å handle mye raskere enn normalt. Derfor må vi finne egne løsninger hvis de over oss ikke finner veien.

Da krisen kom, skaffet vi raskt en videoløsning så vi kunne opprettholde avtaler. Vi orienterte alle om at vi var i full digital drift, og at viktige møter kunne skje utendørs på trygg avstand. I tillegg laget vi en liste over hvilke barn og ungdom som måtte følges opp hvis vi selv ble syke.

Stillasbyggerne møtes i et digitalt møterom hver morgen kl. 9. Vi snakker om dagens utfordringer og hva vi trenger av hverandre. Vi møter ungdommer, fosterforeldre og samarbeidspartnere, mest digitalt, men også «in real life», med strenge forholdsregler. Vi oppsummerer gladsaker og utfordringer og skriver dagbok om hvordan vi løser oppgavene våre. Vi ønsker også å bistå skoler, barneverntjenester og helsetjenester med idéer til hvordan de kan fange opp sårbare grupper nå.

Jeg er sliten og redd, glad og engasjert, og helt sikker på at vi kommer styrket ut av dette.

Jeg er sliten og redd, glad og engasjert, og helt sikker på at vi kommer styrket ut av dette. Jeg er imponert over andre som viser handlekraft, kreativitet og fleksibilitet. For eksempel Siv Johansen, som har laget et utendørs terapirom med bålpanne og saueskinn inne i sin egen hesteinnhegning. Eller May Lene Stevens, som har laget diskusjonsgrupper om koronavirus, kommunepsykologi og post-pandemi.

Men jeg er også forundret over det jeg oppfatter som tafatt ledelse og lært hjelpeløshet i noen tjenester. Det er fortvilende ikke å få tak i samarbeidspartnere. Fortvilende at unødvendig mye er satt på vent.

Mangler datamaskiner

Det er et lederansvar å tilrettelegge for at ansatte kan gjøre jobben. Myndighetene har ikke vært tydelige nok på hva de forventer av oss som ikke er i frontlinjen med å bekjempe viruset. At mange tjenester ikke er rustet opp teknologisk – med referanse til 22. juli-rapporten – er svært kritikkverdig. Det mangler blant annet store mengder bærbare datamaskiner i psykisk helsevern til bruk på hjemmekontor.

Men som høyt utdanna, autonome hjelpere kan vi også tenke selv. Vi bør ikke sitte stille i båten og vente på det store etterslepet som kommer. Det er et tankekors at det fortsatt er mange som ikke har tatt i bruk digitale løsninger. Myndighetene har gjort kvalitetssjekken for oss; personvernet er

hensyntatt med krypterte en-til-en løsninger. Flere av løsningene er gratis, og de kan brukes på privat utstyr. I tillegg kunne flere av oss møtt pasientene utendørs.

Mange mennesker får det bedre psykisk av å ha en ytre krise eller fiende å fokusere på, og ønsker ikke oppfølging nå. Andre vil kanskje ikke «bry» behandlerne sine, men vi er heller ikke tilgjengelige nok for dem. De mest sårbare trenger oss mer enn noen gang. Noen kollegaer forteller om rolige dager på hjemmekontorer, og de er heller ikke omdisponert til viktigere oppgaver. Samtidig blomstrer frivilligheten.

Alle har forståelse for at dette er krevende tider. Mange vet hvor slitsomt det er å ha hjemmekontor med små barn, og noen er syke. Selvsagt kan vi ikke forvente at folk har full kapasitet. Men så store forskjeller mellom tjenestene som jeg opplever fra mitt ståsted nå, er et sykdomstegn i seg selv.

Jeg tror ikke vi kommer til å få kritikk for at vi gjorde for mye for dem som strevde under koronakrisen. Vi vil ikke bli anklaget for å ha jobbet for mye med å forebygge etterslep. Ingen vil kjeft for at vi tenkte utenfor boksen. Jeg tror heller for mange lente seg tilbake og ventet på beskjed, og at lederne var for treige.

En krise kan føre til handlingslammelse eller handlekraft. Som psykologer kan vi en del om begge. Jeg håper ledere i alle ledd nå hjelper sine medarbeidere så vi kommer oss gjennom denne krisen med vår faglige stolthet i behold.